

G E Z
(ARCH)

KARTA ADRESOWA ZABYTKU

3. Miejscowość

K O Ł O B R Z E G

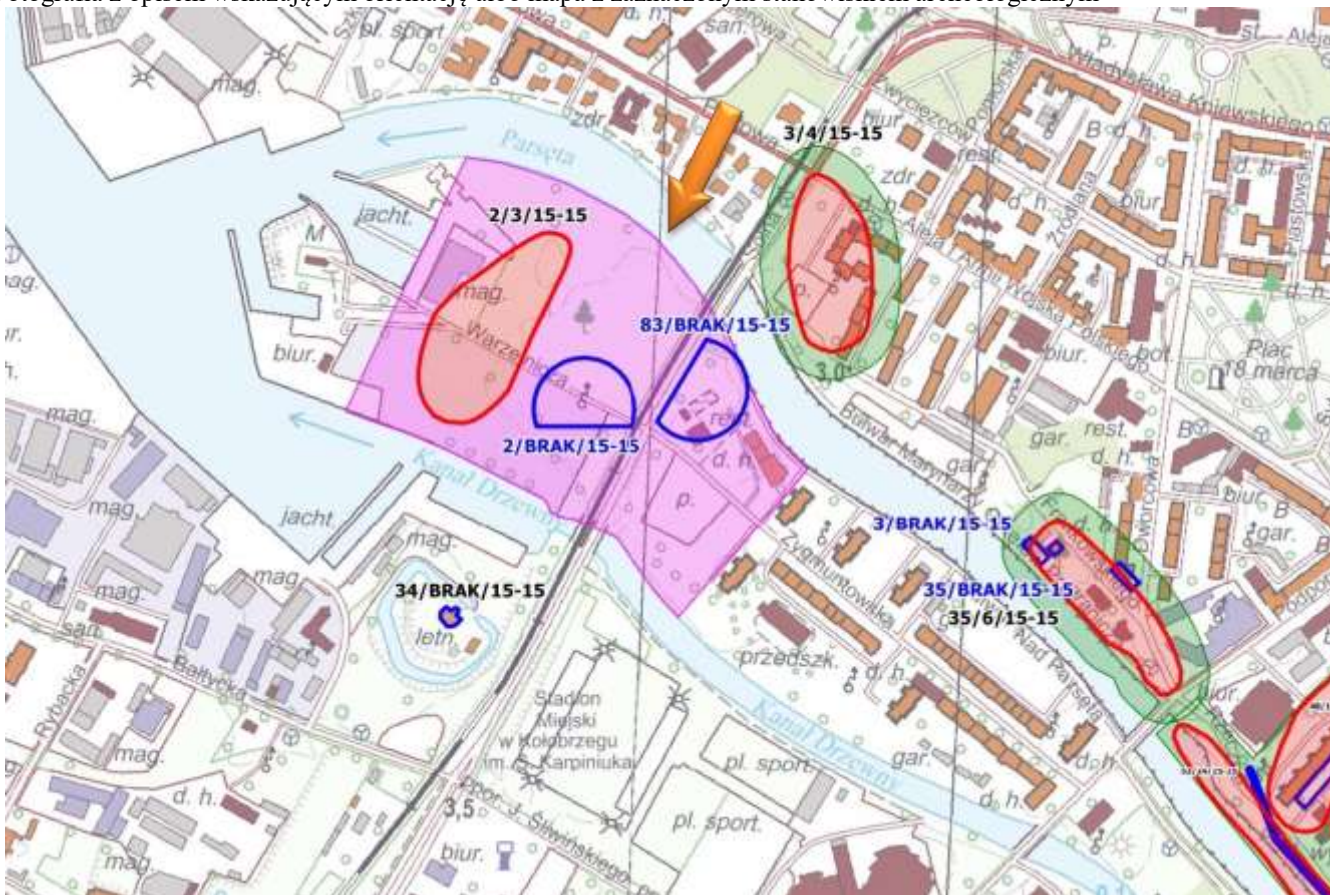
1. Nazwa

**STANOWISKO
ARCHEOLOGICZNE**

2. Czas powstania (datowanie – jednostka osadnicza)

1. Wczesne średniowiecze (VI-VII-XIII w.) – Osada warzelników soli
2. Wczesne średniowiecze (XII-XIII w.) - Solanki

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

Lokalizacja stanowiska na podstawie karty KESA:

Kolor czerwony – obszar stanowiska

Kolor niebieski – obszar stanowiska według karty KESA z 1991 roku

Kolor fioletowy i zielony – strefa ochrony stanowiska

4. Adres / nr stanowiska archeologicznego wg systemu AZP (Nazwa, nr w miejscowości, nr arkusza AZP/ nr na arkuszu)

Kołobrzeg (Wyspa Solna) stan. 2
(AZP 15-15/3)

nr dz. (w strefie ochrony stanowiska): 4/1, 4/2, 4/3, 4/4, 4/6, 4/9, 4/10, 4/11, 4/13, 4/15, 4/16, 4/17, 4/18, 5/3, 5/4, 6/1, 7/1, 7/2, 9/4, 27/1, 27/2, 28, 29/3, 29/9, 29/10, 29/11, 47/4, 47/5, 412, 413/1, 413/2, 418/2 **ob. 11**, 167/1, 171, 173/1, 173/4, 173/6, 173/7, 174/5, 174/6, 174/7, 174/8, 174/9, 174/10, 174/11, 174/16, 175/1, 175/2, 189, 190, 191, 192, 193 **ob. 4**

5. Przynależność administracyjna

województwo **zachodniopomorskie**

powiat **kołobrzeski**

gmina **Miasto Kołobrzeg**

6. Formy ochrony

Rejestr zabytków:
decyzja nr 284 z dnia 19.04.1960 r.

Mpzp:

Uchwała nr VI/73/19 Rady Miasta Kołobrzeg, z dnia 19.03.2019 r.

– obejmuje tylko wschodnią część stanowiska

Inne:

Obiekt ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków
na podstawie Zarządzenia Nr 87/14

Prezydenta Miasta Kołobrzeg, z dn. 21.10.2014 r.

(aktualizacja: zarządzenie nr 101/22 z dn. 26.08.2022 r.)

8. Historia, opis i wartości

Eksploatację soli w Kołobrzegu potwierdzone zostały w źródłach pisanych od X wieku. Na lokalizację warzelni na Wyspie Solnej i w rejonie ujścia Parsęty, na jej prawym brzegu, wskazują także źródła z XII wieku. Opisują one nie tylko położenie warzelni, ale także umożliwiają rekonstrukcję technik warzelniczych, pozwalających uzyskiwać sól z występujących w tym rejonie źródeł słonej wody. Również na planach miasta z XVII i XVIII wieku zaznaczono lokalizację warzelni w tej części Wyspy Solnej. Informacje te potwierdziły liczne wykopaliska archeologiczne prowadzone w tym rejonie.

Badania wykopaliskowe przeprowadzone przez pracowników IHKM PAN pod kierunkiem L. Leciejewicza w roku 1954.

Badania wykopaliskowe przeprowadzone przez pracowników Stacji Archeologicznej IHKM PAN w Kołobrzegu pod kierunkiem L. Leciejewicza w roku 1958. Podczas tych badań odkryto ślady osadnictwa wczesnosłowiańskiego, datowanego na VII wiek.

W 1976 r. wykopaliskowe przeprowadzone przez pracowników Muzeum Żup Krakowskich w Wieliczce, pod kierownictwem A. Jodłowskiego w roku 1976.

Badania powierzchniowe przeprowadzone w ramach projektu „Archeologiczne Zdjęcie Polski” w roku 1987.

Badania wykopaliskowe podczas budowy baraku wykonane na zlecenie Przedsiębiorstwa Portowego w roku 1991.

Weryfikacja obiektów archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków przeprowadzona na zlecenie Narodowego Instytutu Dziedzictwa w roku 2016.

Dokumentacja i literatura

Archiwum Muzeum w Koszalinie, teczka Kołobrzeg.

Archiwum Muzeum Narodowego w Szczecinie, teczka Kołobrzeg.

Archiwum Zakładu Archeologii Wielkopolski i Pomorza IHKM PAN w Poznaniu.

Janocha H., karta ewidencji stanowiska archeologicznego, arkusz AZP 15-15/3/2, 1987.

Janocha H., karta ewidencji stanowiska archeologicznego, arkusz AZP 15-15/BRAK/2, 1991.

Janocha H., karta ewidencji stanowiska archeologicznego, arkusz AZP 15-15/BRAK/83, 1991.

H. Riemann, Geschichte der Stadt Kolberg, Kolberg 1924 (wyd. 2).

E. Sandow (ed.), Das Kolberger Kotbuch von 1473, Halle 1940.

Leciejewicz L., *Wczesnośredniowieczny Kołobrzeg*, [w:] *Slavia Antiqua*, T. 7, 1960, s. 307-392.

Leciejewicz L., Solek Z., *Z badań nad krajobrazem naturalnym wczesnośredniowiecznego Kołobrzegu*, [w:] *Kwartalnik Historii Kultury Materialnej*, R. IX, 1961, nr 3, s. 387-395.

Łosiński W., Olczak J., Siuchniński K., *Źródła archeologiczne do studiów nad wczesnośredniowiecznym osadnictwem grodowym na terenie województwa koszalińskiego*, T. IV, Poznań 1971, s. 86-88, nr 43.

Jodłowski A., *Technika produkcji soli na terenie Europy w pradziejach i wczesnym średniowieczu. Studium archeologiczne*, Wieliczka 1976.

Łosiński W., Olczak J., Siuchniński K., *Źródła archeologiczne do studiów nad wczesnośredniowiecznym osadnictwem grodowym na terenie województwa koszalińskiego*, T. IV, Poznań, 1971, s. 86.

Łosiński W., *Początki wczesnośredniowiecznego osadnictwa grodowego w dorzeczu dolnej Parsęty (VII-X/XI w.)*, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1972, s. 332, nr 68.

Jodłowski A., *Badania sondażowe w Kołobrzegu na Wyspie Solnej*, [w:] *Badania archeologiczne prowadzone przez Muzeum Żup Krakowskich Wieliczka w 1976 roku*, Wieliczka.

Zabel B., *Dzieje kołobrzeskich solanek*, Kołobrzeg 1990.

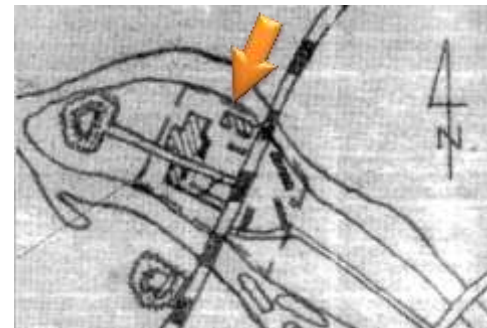
Leciejewicz L., Rębkowski M., *Kołobrzeg. Średniowieczne miasto nad Bałtykiem*, Kołobrzeg 2000.

Leciejewicz L., Rębkowski M. (red.), *Kołobrzeg. Wczesne miasto nad Bałtykiem*, Warszawa 2007.

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stanowisko nie posiada własnej formy terenowej.

Ochrona polega na ograniczeniu ingerencji w grunt. Prowadzenie wszelkich prac związanych z ingerencją w grunt, w tym robót budowlanych wymaga uzyskania pozwolenia od wojewódzkiego konserwatora zabytków. W przypadku prowadzenia robót ziemnych, związanych z inwestycjami, należy przeprowadzić archeologiczne badania terenowe w niezbędnym zakresie, który zgodnie z art. 31 ustawy z dnia 23.07.2003 r. określi na wniosek inwestora wojewódzki konserwator zabytków.

Obszar ochrony wskazany w decyzji wpisu do rejestru zabytków

Obszar stanowiska na mapie – <https://mapy.gis.kolobrzeg.pl>

Oprac.: M. Żukowska-Bosy

10. Wykonanie karty
(autor, data i podpis)

**Biuro Dokumentacji Zabytków
w Szczecinie**
Maria Witek
10.2024

11. Zatwierdzenie karty

(podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

* dotyczy zabytków niewpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków